

KONJIČKE STAZE U KOPRIVNIČKO KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI KAO OKOSNICA ZA JAČANJE ŽUPANIJSKOG IDENTITETA U FUNKCIJI RAZVOJA RURALNOG TURIZMA

Savić, Viktorija

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:648878>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository Križevci college of agriculture - Final thesis repository Križevci college of agriculture](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Viktorija Savić, studentica

**KONJIČKE STAZE U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ
ŽUPANIJI KAO OKOSNICA ZA JAČANJE ŽUPANIJSKOG
IDENTITETA U FUNKCIJI RAZVOJA RURALNOG
TURIZMA**

ZAVRŠNI RAD

Križevci, 2021.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Viktorija Savić, studentica

**KONJIČKE STAZE U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ
ŽUPANIJI KAO OKOSNICA ZA JAČANJE ŽUPANIJSKOG
IDENTITETA**

ZAVRŠNI RAD

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. dr. sc. Sandra Kantar, prof. v.š. – predsjednica povjerenstva
2. dr. sc. Silvije Jerčinović, prof. v.š. – mentor i član povjerenstva
3. dr. sc. Kristina Svržnjak, prof. v.š. – članica povjerenstva

Križevci, 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
2. PREGLED LITERATURE.....	6
2.1. Osnovni pojmovi.....	6
2.2. Konjički sport i konjički turizam u Hrvatskoj: kratak povijesni pregled	9
3. RAZVOJNI POTENCIJALI PROJEKTA „KONJIČKE TURISTIČKE STAZE“ I KONJIČKOG TURIZMA U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI.....	11
3.1. Opći podatci o Koprivničko-križevačkoj županiji.....	11
3.2. Konjički klubovi koji djeluju na području Županije	12
3.3. Razvojni potencijali konjičke turističke staze	14
3.4. Primjeri dobre prakse razvijanja konjičkog sporta	20
4. MATERIJALI I METODE.....	23
5. REZULTATI I RASPRAVA.....	25
6. ZAKLJUČAK	30
7. LITERATURA.....	32
8. PRILOZI	35
Transkript prvog intervjua.....	35
Transkript drugog intervjua.....	36
SAŽETAK	40

POPIS KRATICA

ENGEA – Ente Nazionale Guide Equestri Ambientali

GIS – Geographic Information System

GPS – Global Positioning System

HKS – Hrvatski konjički savez

HSKT – Hrvatski savez konjičkog turizma

HZZO – Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

KK – konjički klub

km – kilometar

OECD – Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

OPG – obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

P. R. C. – Podravski rekreacijski centar

RH – Republika Hrvatska

TZ – turistička zajednica

1. UVOD

Predmet ovog završnog rada su konjičke staze u Koprivničko-križevačkoj županiji (dalje u tekstu: Županija), a opisat će se u kontekstu konjičkog turizma, ruralnog turizma te konjičkog sporta. Cilj rada je istražiti mogućnosti razvoja konjičkog sporta i konjičkog turizma s naglaskom na konjičke turističke staze. Svrha pisanja ovog rada je prikazati mogućnosti razvoja konjičkog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji. Županija ima predispozicije za razvoj konjičkog turizma poput konjičkih staza, ruralnog prostora, prirodnih ljepota, pružatelja usluga rekreativnog jahanja i kulturne baštine. Na području županije nalazi se i „Konjička turistička staza“. Staza je formirana 2014. godine i nadovezuje se na konjičku stazu u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Iako bi „Konjička turistička staza“ mogla postati okosnicom razvoja konjičkog turizma Županije, njezini potencijali nisu dovoljno iskorišteni. Malo je dostupnih podataka o projektu „Konjičke turističke staze“, a većina podataka u radu dobivena je iz dva provedena intervjua s osobama koje su aktivno sudjelovale u projektu.

Primarni izvori za pisanje ovog rada su transkripti dva intervjua provedenih s osobama koje su bile uključene u projekt „Konjičke turističke staze“ na području Županije i na temelju čijih se iskaza moglo donijeti neke zaključke o razvojnim potencijalima konjičkog turizma i sporta na području Županije. Prije provođenja intervjua, tridesetak slučajnih prolaznika u centru grada Koprivnice postavljeno je preliminarno pitanje o tome znaju li da na području Županije postoje konjičke turističke staze. Sekundarni izvor za pisanje rada bila je literatura o konjičkom turizmu koje ima relativno malo, a i tema je općenito slabo istražena. Nedovoljna istraženost teme konjičkog turizma i ljubav prema konjima i konjičkom sportu razlozi su pisanja ovog rada. Ovaj rad osim povijesnog pregleda razvoja konjičkog turizma i konjičkog sporta na području Hrvatske donosi neke podatke o projektu „Konjičke turističke staze“ i izazovima s kojima se projekt susreće te se predlažu neke ideje o tome kako bi se projekt, konjički turizam i konjički sport na području Županije mogli razvijati.

2. PREGLED LITERATURE

U ovom poglavlju dan je pregled literature o konjičkom turizmu te će se, radi boljeg razumijevanja problematike, definirati pojam ruralnog turizma, *activity-based* turizma, konjičkog turizma, konjičkog sporta, aktivnosti s konjima, konjičkih staza, identiteta te brenda.

2.1. Osnovni pojmovi

Konjički se sportovi odvijaju na ruralnom području što znači da razvoj konjičkog sporta može utjecati na razvoj ruralnog turizma, te konjičkog turizma kao njegovog oblika. Kako se konjički sport povezuje i s nekonjičkim aktivnostima poput putovanja na konjima zbog boravka u prirodi i razgledavanja prirodne i kulturne baštine, takvo što privlači turiste u ruralna područja i pridonosi razvoju ruralnog turizma.

Ruralni turizam obuhvaća sve oblike turizma i usluga koje se odvijaju u ruralnom prostoru. Prema Tubiću (2019), u svjetskim akademskim krugovima nema konsenzusa oko definiranja pojma ruralnog turizma, zato što postoji malo studija i rađeno je malo znanstvenih istraživanja. Također, prema mišljenju brojnih autora koje spominje Tubić, osim što ne postoji standardna i općeprihvaćena definicija *ruralnog turizma*, ona se razlikuje od zemlje do zemlje. OECD kao ključne elemente ruralnog turizma u svim europskim destinacijama i zemljama ističe ruralno okruženje i mirnu sredinu, očuvani okoliš, smještaj u tradicionalnim seoskim domaćinstvima, *Bed & Breakfast* ili smještajne jedinice s mogućnošću samostalne pripreme hrane, komunikaciju s domaćinima, tradicionalnu ruralnu gastronomiju, upoznavanje/sudjelovanje u poljoprivrednim aktivnostima i ostalim aktivnostima vezanima uz smještaj te eksterne usluge (aktivnosti u ruralnom okruženju, gastronomija, kulturno-povijesna baština i drugo)¹.

Prema OECD-u² ruralni turizam obuhvaća širi prostor, odnosno naselja u kojima živi manje od 10 000 stanovnika. Ovaj tip turizma obuhvaća rijetko naseljena područja. Za razliku od urbanog turizma, ruralni turizam podrazumijeva prirodni okoliš i mnogo aktivnosti u prirodi. Infrastruktura je slabo razvijena. Fokus stavlja na individualne aktivnosti. Posjeduje male smještajne kapacitete, a lokalno stanovništvo stavlja ispred tvrtke. Zaposlenost u ruralnom turizmu je sezonska. U taj je tip turizma uključena poljoprivreda i šumarstvo. Ruralni turizam podržava druge interese, a radnici često žive u neposrednoj blizini radnog mjesta. Ovaj je tip turizma često pod utjecajem sezonskih čimbenika. Gostiju je malo, a domaćini imaju osobni

¹ Strategija razvoja ruralnog turizma Splitsko-dalmatinske županije, 2009: 14

² Organisation for Economic Cooperation and Development (1994): *Tourism Strategies and Rural Development* Organisation – General Distribution, Paris, str. 14–15.

kontakt s gostom. Menadžment je amaterski, a atmosfera domaća. Puno je starih građevina. Rast je u određenim limitima ograničen. Također, ruralni je turizam poseban u obraćanju sa specifičnim ili niša marketingom. Konjički se turizam razvija tako da se aktivnosti s konjima povezuju s turističkim sadržajima. Konj je posebna vrsta životinje koja je prilagodljiva i pouzdana u ophođenju s ljudima (Batorović, 2005). Kada je riječ o ruralnom i konjičkom turizmu, svakako se treba spomenuti i activity-based turizam. Novelli (2005) ga definira kao oblik turizma koji uključuje turiste koji se na odmoru žele baviti nekom aktivnosti.

Prema Hrvatskom savezu konjičkog turizma (HSKT) pod pojmom konjičkog turizma podrazumijeva se uključivanje svih konjičkih potencijala bez obzira na pasminske odlike, koji se na odgovarajući i prihvatljiv način mogu iskoristiti kroz iznajmljivanje konja, vođenje konja, konjičke manifestacije, utrke, sportska događanja, izložbe i prikaze, parade, animativne igre, jednodnevna ili višednevna organizirana trekning, panoramska i terenska jahanja i brojne druge sadržaje inovativno osmišljene prema ciljanim grupama posjetitelja ili turista (Jakovinac i sur., 2013). Prema Čačiću (2012) konjički je turizam jedan od oblika ruralnog turizma. Pojavljuje se 1950-ih godina u Europi, najprije u Francuskoj, u vrijeme kada su poslove koje su dotad obavljali konji zamijenili strojevi. Ovaj oblik turizma obuhvaća utrke, izložbe i razne druge manifestacije u kojima turist sudjeluje – od neaktivne (pasivne) do aktivne rekreacije – jaše, putuje s konjima na duže ili kraće staze u ruralnom ili urbanom području. Nekad je bio marginalna aktivnost, no postao najbolji način stjecanja i zadržavanja interesa najvećeg broja jahača i javnosti koje privlače vrijednosti povezane s ovim oblikom turizma. Čačić (2012) ovaj oblik turizma smatra najvažnijim turističkim proizvodom na međunarodnoj razini za koji raste zanimanje turista.

U razvoju ovog oblika turizma povećava se značaj i nekonjičkih aktivnosti povezanih s aktivnostima konjičkog turizma. Primjerice, sve veći broj turista sudjeluje u putovanjima na konjima zbog popratnih sadržaja koji su povezani s konjičkim aktivnostima. Javlja se i sve veće zanimanje za vožnju zapregama. Prednost ovog oblika turizma jest što u njemu može sudjelovati svatko, bez obzira na to je li profesionalac ili amater.

Isti autor ističe i da se značenje konjičkog turizma proširilo – nekad se ono odnosilo samo na stazu za jahanje ili putovanja a konjima, dok danas ono obuhvaća i sve konjičke aktivnosti koje poduzimaju turisti izvan uobičajenog mjesta boravka, odnosno obuke, edukacije i druge aspekte ili različite vrste odmora koje uključuju konje. Tim terminom su obuhvaćene aktivnosti gdje se konji jašu, poput preponskog jahanja, vožnje zaprega – karavane, terenskih jahanja itd. Zatim

obuhvaća aktivnosti poput utrka konja, preponskih natjecanja i dr. Naposljetku, obuhvaća aktivnosti povezane s konjičkom kulturom, poput muzeja konjogojstva, i izletničkim posjetima, poput posjeta ergelama. Konjički je turizam često povezan s *konjičkim sportom*. *Konjički je sport* skup sportskih disciplina. Ubraja se među najstarije grane sporta. To su u prvom redu:

- a) olimpijske discipline (preskakanje prepona, dresurno jahanje, ispit svestranosti, vožnja zaprega i voltažiranje, tj. vježbe na konju u kasu ili galopu)
- b) galopske i kasačke utrke
- c) športska igra polo.

Osim toga, poznati su i daljinsko te lovno jahanje, rodeo, pučke igre (u Hrvatskoj su to viteške igre Sinjska alka i Trka na prstenac).³

Pojam *aktivnosti s konjima* podrazumijeva aktivnost bilo koje vrste koja uključuje konje. Ta aktivnost uključuje, ali se ne ograničava na jahanje, dresuru, ukrcaj, hranjenje, čišćenje, brigu, skakanje, lomljenje, stajanje, ispašu i hvatanje konja lasom.⁴

Osim jahanja prirodom, jahači mogu jahati i konjičkim stazama. *Konjička staza* je staza ili put koji koriste ljudi koji jašu na konjima.⁵

Da bi se konjički turizam na nekom području razvijao, bitno je aktivnosti s konjima ugraditi u identitet tog područja. *Identitet* je u Velikom rječniku hrvatskog jezika (2015) definiran kao: 1. a. stanje ili činjenica da je u različitim okolnostima nešto jednako samo sebi, istovjetno sa samim sobom; b. skup značajki koje neku osobu čine onom koja jest; c. osjećaj sebe sama i sklada ličnosti tijekom vremena, 2. ukupnost činjenica na osnovi kojih se tko ili što razlikuje od drugih, 3. osjećaj pripadnosti pokretu, grupi, organizaciji, religiji, naciji; prihvaćanje i isticanje te pripadnosti.

Ako se aktivnosti s konjima dobro povežu s turističkom ponudom nekog područja, takve se aktivnosti mogu iskoristiti u izgradnji brenda nekog područja. *Brend* je u Velikom rječniku hrvatskog jezika (2015) definiran kao „u marketinškoj uporabi skup nekoga proizvoda ili usluge, prepoznatljiva oznaka ili trgovačko ime nekoga proizvoda koje često podrazumijeva i kvalitetu“.

³ Konjički sport. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33024> (pristupljeno 4. lipnja 2021).

⁴ *Equestrian activity* definition. Dostupno na: <https://www.lawinsider.com/dictionary/equestrian-activity> (pristupljeno 4. lipnja 2021).

⁵ Horse-trail. Dostupno na: <https://www.thefreedictionary.com/horse-trail> (pristupljeno 4. lipnja 2021).

2.2. Konjički sport i konjički turizam u Hrvatskoj: kratak povijesni pregled

Prema Čačiću (2012), postoje različiti oblici konjičkog turizma, no jahanje je najzastupljenije. Osobito je zastupljeno rekreativno jahanje koje je najpopularnija i najvažnija aktivnost i ponuda u konjičkom turizmu. Tri glavna tipa upotrebe konja u rekreativnom jahanju su:

- a) trail jahanje – oblik jahanja radi užitka i boravka u prirodi te obilaska kulturno-povijesnih znamenitosti
- b) endurance jahanje (daljinsko jahanje) – oblik jahanja u svrhu natjecanja na veće udaljenosti (najčešće 80 km i više)
- c) trekking jahanje – uporaba i jahanje konja radi putovanja na duže udaljenosti gdje turisti sa sobom nose opremu za putovanje i kampiranje.

S obzirom na prirodne potencijale Koprivničko-križevačke županije, moguće je razvijati sva tri tipa rekreativnog jahanja. Osim rekreativnog jahanja, postoje i sportska natjecanja jahača i vozača i njihovih konja. Ta natjecanja prema Čačiću (2012) imaju opće osobine koje ga, prema definiciji turizma, mogu karakterizirati kao klasičnu konjičku aktivnost.

Jedan od popularnih oblika upotrebe konja u turističke svrhe svakako je vožnja zapregama koja ne čini veliki udio u ukupnom konjičkom turizmu, ali daje veliku prepoznatljivost pojedinim mjestima. Kao primjer dobre prakse Čačić (2012) ističe taksi fijakere u Beču i Maroku. Nekad su konjske zaprege bile jedino prijevozno sredstvo na gradskim trgovima. Danas se vožnja zapregama može iskoristiti kao pružanje iskustva turistima kako bi osjetili dašak povijesti. Turisti vole dobru priču jer im priča pomaže da osjete emocije, a ono što osjete, to najbolje pamte. Zato je vožnja zaprega uz dobar *storytelling*⁶ izvrstan način za daljnji razvoj identiteta Županije.

Jedan je od oblika konjičkog turizma i lovno jahanje – tradicionalni program jahanja koji pruža sudionicima da osjete kako se to nekad lovilo. Najčešći je oblik lovnog jahanja danas igra, a ne stvaran lov. U toj igri jedan od jahača ima ulogu lisice (na ramenu ima pričvršćen lisičji rep), dok ostali jahači imaju ulogu lovaca (Čačić, 2012).

Kao atrakcija u pojedinim područjima organiziraju se konjičke igre koje se temelje na prikazivanju povijesnih događaja ratovanja ili natjecanja. Kao primjer dobre prakse Čačić

⁶ *Storytelling* (pričanje priča) mogli bismo definirati kao vještinu pričanja priča gdje jedna osoba (pripovjedač) priča priču o nekom stvarnom ili izmišljenom događaju.

(2012) ističe Mađarsku koja organizira konjičke igre temeljene na povijesti. Naša najpoznatija konjička igra zasigurno je „Sinjska alka“ koju organizira Viteško-alkarsko društvo „Sinj“. No i Koprivničko-križevačka županija ima „svog konja za trku“. Škole jahanja izvrsni su pokretači konjičkih industrija, a time i konjičkog turizma. Tamo se stječu znanja i iskustvo o jahačkim disciplinama, od rekreativnog jahanja do vrhunskih sportskih vještina. U nekim se školama osim jahanja može naučiti i voziti zaprege (Čačić, 2012). Kao primjer dobre prakse svakako treba istaknuti konjički centar „Trajbar Team“ u Zaprešiću gdje se aktivnosti s konjima odvijaju tijekom cijele godine, a osim jahanja naglasak se stavlja i na kreativne radionice, društvene igre, teorijsku nastavu i edukativne radionice poput druženja s veterinarom i potkivačem, te svim osobama koje se mogu susresti u konjičkom sportu. Osim toga, nudi se i organizacija rođendana, poslovnih događaja, svadba te posjeta dječjih vrtića. U sklopu ovog centra nalazi se i apartmanski smještaj, restoran i kafić. Također se nudi smještaj za konje te konji na prodaju.

Konjički edukacijski kampovi uglavnom se organiziraju tijekom ljetnih praznika u trajanju od nekoliko dana. Djeca tada mogu boraviti uz konje cijeli dan, upoznati se s njima, njihovim uzgojem, jahati ih, sudjelovati na radionicama itd. (Čačić, 2012).

Turističko-izletničko putovanje konjima (karavana) oblik je konjičkog turizma koji najčešće traje tjedan dana. Organizira se za manje skupine ljudi, klubove ili skupine prijatelja. Na dan se prelazi oko 30 kilometara. Tijekom putovanja turistima su osigurani hrana i piće tipični za regiju kroz koju se putuje, a posjetitelji noće u smještajima tipičnima za regiju (obronci, seoska gospodarstva, gostionice i moteli).

Vestern jahanje razvilo se na američkom Divljem zapadu, uglavnom na imanjima koja su se bavila uzgojem goveda. Postaje sve popularnije u 20. stoljeću kao standardni sport koji se sastoji od nekoliko tipova ili disciplina (Čačić, 2012).

3. RAZVOJNI POTENCIJALI PROJEKTA „KONJIČKE TURISTIČKE STAZE“ I KONJIČKOG TURIZMA U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI

3.1. Opći podatci o Koprivničko-križevačkoj županiji

Koprivničko-križevačka županija (Slika 1) nalazi se na sjeveru sjeverozapadne kontinentalne Hrvatske. Obuhvaća prostor bivših općina Koprivnice, Križevaca i Đurđevca. Županija se prostire se na 1746 km² (3,1 % teritorija Hrvatske), a po popisu stanovništva iz 2011. godine u Županiji je živjelo 115 582 stanovnika. Koprivničko-križevačku županiju ubrajamo među srednje velike županije u Hrvatskoj, a podijeljena je na ukupno 25 manjih jedinica teritorijalne uprave i samouprave, od čega su tri grada: Koprivnica (središte Županije), Križevci i Đurđevac te 22 općine.⁷

Slika 1. Karta Koprivničko-križevačke županije

Izvor: Autohtona – Hrvatska stranka prava, <http://www.hrvatskipravasi.hr/koprivnica.php> (pristupljeno 1. prosinca 2018).

Županija je smještena na povoljnom centralnom položaju prema istočnoj i središnjoj Europi te na jugu prema Zagrebu i Jadranu, što joj omogućuje značajne razvojne mogućnosti. Ovo je pretežno nizinski kraj sa zastupljenom poljoprivrednom proizvodnjom te značajnim šumskim i rudnim bogatstvom koje omogućuje razvoj stočarstva, vinogradarstva i voćarstva na pobrđima Bilogore i Kalnika. Ovdje prevladava razmjerno blaga umjerena kontinentalna klima, a gotovo

⁷ Zemljopisni podaci. Dostupno na: <https://kckzz.hr/o-zupaniji/zemljopisni-podaci/> (pristupljeno 22. svibnja 2021).

trećina Županije pokrivena je hrastovim i bukovim šumama. Rudna bogatstva posebno su značajna za Županiju. Podravski energetska pojas bogatstvom i proizvodnjom zemnog plina (Molve) i kondenzata čini značajnu energetska osnovicu Hrvatske.⁸ Vodeće su djelatnosti prerađivačka industrija s dominantnom prehrambenom industrijom, trgovina, graditeljstvo i poljoprivreda. Velik broj znamenitih pisaca, slikara, kipara, nakladnika, znanstvenika i drugih stvaratelja stvarao je i djelovao u Koprivničko-križevačkoj županiji. Ovdje se nalaze i muzeji i galerije te druge kulturne i znanstvene ustanove. Razvijene su i sportske aktivnosti kako profesionalne tako i amaterske: europski prepoznatljive koprivničke rukometašice i Rukometni klub „Podravka Vegeta“, Nogometni klub „Slaven Belupo“ i dr. Sportske i turističke aktivnosti u Županiji mogu se razvijati i u smjeru konjičkog turizma.

3.2. Konjički klubovi koji djeluju na području Županije

Prema podacima iz registra udruga na području županije djeluje devet konjičkih klubova: KK „Podravina“, Športski konjički klub (dalje u tekstu: ŠKK) „Podravske Sesvete“, KK „Đurđevački graničari“, KK „Zenga“, KK „Ferdinandovac“, KK „Virovski konjanici“, Akademski konjički klub, KK Koprivnica, KK „Sveti Juraj“ Koprivnica te KK Križevci koji je u likvidaciji. U Registru nije naveden KK „Galop Team“ Koprivnica.

KK „Podravina“ iz Novačke osnovan je 2015. godine s ciljem unapređenja i aktivnog provođenja konjičkih aktivnosti, osiguravanja vožnje s kočijama, sudjelovanja u kulturnim manifestacijama i suradnje s ostalim KK-ovima i organizacijama radi što boljeg razvoja konjogojstva i ostalih kopitara.⁹ Predsjednik kluba je Ivica Pavlović. Klub nema svoju mrežnu stranicu i malo je informacija o njemu.

ŠKK „Podravske Sesvete“ osnovan je 2006. godine. Predsjednik kluba je Božidar Šerbedžija. Klub nema svoju mrežnu stranicu i nisu dostupne gotovo nikakve informacije o ovom klubu.

KK Đurđevački graničari konjički je klub osnovan 1999. godine. Predsjednik kluba je Luka Karlovčan. Ovaj konjički klub nudi mogućnost sportskog, rekreativnog, terenskog te terapijskog jahanja pod vodstvom educiranih instruktora, kao i mogućnost individualnih te

⁸ Gospodarstvo Koprivničko-križevačke županije. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/zupanijska-komora-koprivnica/gospodarstvo-koprivnicko-krizevacke-zupanije> (pristupljeno 22. svibnja 2021).

⁹ Konjički klub Podravina. Dostupno na: <https://www.companywall.hr/HomeNew/ReCaptchaInfo?urlBack=%2Ftvrka%2Fkk-podravina%2FMMIYa8xC%2Fosnovno> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

grupnih treninga u novouređenom prostoru podno Utvrde Stari grad Đurđevac za sve dobne uzraste.¹⁰

KK „Zenga“ iz Peteranca kod Koprivnice osnovan je 2012. godine, a ističe se po tome što posjetiteljima nudi obilazak jezera na konjima. Predsjednik kluba je Zdenko Ban. Nema puno podataka o klubu. Klub ima svoju Facebook stranicu, no nije aktivna.

KK „Ferdinandovac“ osnovan je 2018. godine. Predsjednik kluba je Damir Keber. Klub također nema svoju mrežnu i nisu dostupne gotovo nikakve informacije o njemu.

KK „Virovski konjanici“ osnovan je 2012. godine. Predsjednik kluba je Mladen Benkek. Klub ima svoju Facebook stranicu koja nije pretjerano aktivna. Nema puno podataka o ovom klubu.

„Akademijski konjički klub“ iz Križevaca osnovan je 2015. godine. Predsjednica kluba je Danijela Modrić. Klub ima svoju školu jahanja, sudjeluje na kulturnim manifestacijama poput poznatog križevačkog Spravišća, održava ispite za jahaću dozvolu i natjecateljsku licencu. Također, ima svoju Facebook stranicu na kojoj objavljuje informacije o događajima povezanim s konjima i jahanjem.

KK „Koprivnica“ osnovan je 1983. godine. Predsjednik kluba je Zlatko Kavur. Iako najstariji klub na području Županije, nema svoju mrežnu stranicu. Osim jahanjem i poticanjem uzgoja konja ovaj klub pruža i uslugu hipoterapije.¹¹

KK „Sveti Juraj“ Koprivnica osnovan je 2016. godine. Predsjednica kluba je Vjekoslava Gadanec. Klub nema svoje mrežne stranice i malo je dostupnih informacija o tom klubu.

KK „Galop Team“ Koprivnica nije naveden u registru udruga. To je amaterski sportski konjički klub sa sjedištem u Peterancu koji se bavi preponskim i dresurnim jahanjem. U planu je izrada šetalice za konje i zatvorene jahaone, a osim škole jahanja nude i pansion za konje.¹²

¹⁰ Rekreativno i terapijsko jahanje. Dostupno na: <https://visitdjurdjevac.hr/rekreativno-jahanje/> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

¹¹ Konjički klub Koprivnica. Dostupno na: <https://www.moja-djelatnost.hr/konjicki-klub-koprivnica/konjicki-klub-koprivnica/MMxv1QOt> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

¹² Konjički klub Galop Team. Dostupno na: <https://www.moja-djelatnost.hr/pansion-za-konje-skola-jahanja-koprivnica/konjicki-klub-galop-team/MMxq1Bbl> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

3.3. Razvojni potencijali konjičke turističke staze

U Strategiji razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine analizirani su trendovi u turizmu. Ističe se da u ruralnim prostorima često nedostaje razvojni pristup u kojem se seoski prostori mijenjaju te prerastaju u turističku destinaciju ruralnog tipa te da su u procesu intenzivnih promjena ključni čimbenici poput marketinške organizacije (s naglaskom na pružanje „doživljaja“ turistima), kontrole kvalitete prehrane te učinkovite veze proizvodnje hrane i turizma. U dijelu Strategije spominje se i projekt „Programi tematskih cesta i ruta“ gdje se navodi da „traže posebne sadržaje koji su povezani s tradicijom i baštinom destinacije koju posjećuju ili u njoj borave“. Tu se spominju galerijske škole, biciklističke staze, tradicijska cesta obrta, organizacija stručno vođenih berbi šumskih plodova, vinske ceste te rekonstrukcija i turistička valorizacija starih mlinova. Također se spominju obronci Bilogore za koje je navedeno da „ovo područje čine zanimljivim zbog krajobraznih vrijednosti, ali i iz perspektive razvoja brdskih biciklističkih staza i vinskih cesta”.¹³ Konjičke se staze ne spominju. To je veliki propust, osobito ako uzmemo u obzir činjenicu da je na području Županije započeo pilot-projekt razvoja ovog oblika turizma za čiji razvoj postoje predispozicije i koji je moguće iskoristiti za unapređenje i razvoj ruralnog turizma na području Županije. Da bi se konjički turizam razvijao, a time i projekt „Konjičke turističke staze“, potrebno je izraditi strategiju njegova razvoja na razini gradova i Županije.

Postavlja se pitanje, kako ugraditi aktivnosti s konjima u identitet Koprivničko-križevačke županije? Gradnji županijskog identiteta uvelike bi mogao pomoći projekt „Konjičke turističke staze“ i ulaganje u razvoj konjičkog turizma. Bjelovarsko-bilogorska županija poznata je upravo po razvoju potonjega, a slični resursi postoje i u Koprivničko-križevačkoj županiji. Za biciklističke staze izrađen je GIS (Geographic Information System) pomoću kojega se digitalni podatci (uglavnom prostorni) čuvaju, obrađuju, uređuju, reorganiziraju, modeliraju te analiziraju i na kraju plasiraju u tekstualnom ili grafičkom obliku (Turinski, 2012). Turističke konjičke staze mapirane su na GPS-u (Global Positioning System), ali ukoliko bi se izradio GIS za Konjičke staze Županije utoliko bi se modernizirali projekti i približili novim naraštajima koji traže upravo ovakve podatke za lokacije i aktivnosti na koje se odluču.

Konjička turistička staza u Koprivničko-križevačkoj županiji otvorena je 2014. godine i nastavlja se na konjičku rutu Bjelovarsko-bilogorske županije. Duga je oko 280 km i podijeljena

¹³ Strategija razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine. Dostupno na: <http://koprivnica.hr/wp-content/uploads/2014/01/Strategija-razvoja-turizma-grada-Koprivnice-i-okolice-do-2025.-godine-2.pdf> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

u tri regije: koprivničku, križevačku i đurđevačku i povezuje gotovo cijelu Županiju (Slika 2). Projekt „Konjičke turističke staze“ u RH osmislili su Hrvatski savez konjičkog turizma (dalje u tekstu HSKT) te „oni koji su sa svojim aktivnostima afirmirani u rekreativnom jahanju, turističkim seljačkim gospodarstvima, turističkim agencijama, hotelima, motelima i sličnim pravnim subjektima, a koji su na bilo koji način zainteresirani da uz svoje redovne sadržaje uključuju ponudu rekreativnog jahanja“. Pritom se misli na sve ponuditelje proizvoda i usluga koje bi u svoje poslovanje uvrstili rekreativno jahanje i tako doprinosile razvoju konjičkog turizma. To mogu biti lokalni ponuditelji smještaja, lokalni vinari, proizvođači raznih proizvoda i pružatelji raznih vrsta usluga, turističke agencije itd. U projektu sudjeluju konjičke udruge, privatni uzgajivači konja te turistička seljačka gospodarstva. Kao što je već rečeno, postoje tri trase: kalnička trasa, podravsko-bilogorska trasa i đurđevačka trasa, a staze su mapirane na GPS-u te se uz pomoć posebne aplikacije mogu pratiti uz pomoć mobilnih uređaja i označene su odgovarajućim putnim smjerokazima. No, rad na umreženju svih županija nije proveden do kraja.¹⁴

Slika 2. Karta Turističke konjičke staze u Koprivničko-križevačkoj županiji

Izvor: Internetska stranica Konjičkog kluba „Bilogorski renderi“, <http://www.bilogorskirenderi.hr/index.php/fotogalerija/image?view=image&format=raw&type=orig&id=39> (pristupljeno 21. kolovoza 2018).

¹⁴ Transkript drugog intervjua.

Projekt su podržali i financijski poduprli Turistička zajednica (dalje u tekstu TZ) Koprivničko-križevačke županije, Koprivničko-križevačka županija i Turistička agencija Alpe-Adriatours. U projekt je uključeno osam konjičkih klubova s područja Županije. Konjičke staze objedinjuju turističku ponudu OPG-ova, ugostiteljskih objekata, vinskih cesta i svih drugih sadržaja koji se uz aktivnosti s konjima mogu ponuditi kao proizvod Županije. Otvorenje konjičkih staza u Županiji početak je razvoja konjičkog turizma i njegova oblikovanja kao županijskog brenda.¹⁵ „Konjička turistička staza“ u Županiji dobiva epitet međužupanijskog karaktera jer postoji tendencija proširivanja u podravskom dijelu staze prema rijeci Dravi i granici s Republikom Mađarskom. Korisnici konjičke staze su konjari ovog područja kao i ostali gosti-jahači koji turistički posjećuju Županiju. Gostima je omogućeno iznajmljivanje ujahanih konja za jednodnevna ili višednevna treking, panoramska i terenska, rekreativna jahanja bez natjecateljskih ambicija uz voditelja jahanja koji će ih ciljano voditi prema potencijalno zanimljivim turističkim odredištima“.¹⁶ U svakom slučaju, Županija može koristiti svoje prirodne predispozicije za razvoj ruralnog turizma, konjičkog turizma i konjičkog sporta (Slika 3.) Kada bi Županija ulagala u promociju ove relativno brze, jednostavne, fleksibilne, ekonomski prihvatljive, za zdravlje korisne i ekološke usluge (kao što to recimo grad Koprivnica ulaže u promociju biciklizma), ovaj bi tip usluga zaživio i postao ekonomski isplativim modelom Županije.

Slika 3. Konjički sport

Izvor: privatna fotografija

¹⁵ Godina dana od otvorenja Turističke konjičke staze. Dostupno na: <https://kckzz.hr/en/godina-dana-od-otvorenja-turisticke-konjicke-staze/> (pristupljeno 11. lipnja 2021).

¹⁶ Konjička turistička staza. Dostupno na: <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr/interaktivne-karte/konjicka-turisticka-staza/> (pristupljeno 22. svibnja 2021).

Kao jedan od primjera dobre prakse razvoja konjičkog turizma na području Županije svakako treba spomenuti Country vikend na jezeru Šoderica. Tamo se od 2015. godine održava se manifestacija Country vikend na Šoderici, čiji je cilj, između ostaloga, promovirati konjički sport i konjičke turističke staze u Županiji (Mihevc, 2016). Osim konja i jahanja organiziran je i niz događaja i aktivnosti kao što su *country line dance*, jahanje električnog bika, indijansko selo, umjetnički nastupi jahača, konjičke igre i dr. Manifestacija je popraćena zabavnim programom u sklopu kojeg nastupaju izvođači *country* glazbe. Na manifestaciji se također nudi specifična hrana i piće za „kauboje“ i „indijance“.¹⁷

No razvojni potencijali Konjičke turističke staze mogli bi se ukomponirati u Strategiju razvoja turizma grada Koprivnice. U nastavku slijedi opis potencijala Konjičke turističke staze u turizmu.

Kako iz Strategije razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine proizlazi želja za razvojem tradicionalne kuhinje, bilo bi dobro najprije educirati djelatnike u ugostiteljskim objektima o tradicionalnoj gastronomiji Županije. Te bi se te objekte moglo naznačiti na karti koja prikazuje Konjičku turističku stazu čime bi se turistima ponudila tradicionalna hrana za ovo podneblje.

Edukacijom konjičkih turističkih vodiča i organizacijom turističkih šetnji konjima uz turističkog vodiča na konju koji upoznaje turiste s kulturom i povijesti ovoga kraja privuklo bi se turiste koji u aktivnostima ovoga tipa žele sudjelovati upravo zbog popratnih sadržaja. Izradom brošure¹⁸ s kulturno-povijesnom, gastronomskom, enološkom ponudom u Županiji te boljom marketinškom promidžbom na mrežnim stranicama, ulaganjem u videomaterijale, plakate i sl. prezentirale bi se prirodne i kulturne ljepote ovoga kraja, a u videozapisima bi se naglasak trebao staviti na što bolje prenošenje emocije, jer upravo to je ono što će privući turiste.

Jedan od dugoročnih ciljeva Strategije razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine je i valorizacija kulturne baštine. Turizam baštine navodi se kao primarni turistički proizvod kontinentalne Hrvatske i spominje se da je „potrebno utvrditi odnos turizma i kulturne i prirodne baštine s gledišta očuvanja, ali i aktiviranja u funkciji turizma“. Uvrštavanjem *storytellinga* u konjičke turističke obilaske turiste bi se osim jahača po konjičkim stazama i pasivnih promatrača prirodnih i kulturnih ljepota učinilo i aktivnim sudionicima određenog povijesnog događaja ili legende, ovisno o tome što se *storytellingom* nastoji predočiti. Već postoji primjerice uprizorenje Jagnjedovečke legende, ali turistički potencijal P. R. C.-a, koji

¹⁷Country vikend na Šoderici. Dostupno na: <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr/manifestacije-dogadanja/country-vikend-na-soderici/> (pristupljeno 11. kolovoza 2021).

¹⁸ Već je izrađena brošura Podravina na dlanu, no nisu prikazane sve kulturne znamenitosti i u marketinšku se promidžbu nije dovoljno ulagalo.

se u Strategiji spominje kao jedno od područja pogodnih za odmor, sport i rekreaciju, nedovoljno je iskorišten. Obnovom vidikovca, uređenjem krajolika oko P. R. C.-a i ulaganjem u rekonstrukciju Kamengrada P. R. C. bi mogao postati jedno od turističkih središta Županije gdje bi se mogle održavati interaktivne šetnje s Crnom kraljicom ili igre za djecu koja bi uključivala potragu za ključem koji je Crna Kraljica, prema legendi, progutala. Tu kao primjer dobre prakse na području Hrvatske možemo istaknuti interaktivne šetnje s Crnom Kraljicom po Zagrebu gdje Crna Kraljica priča priče iz povijesti Zagreba, u prvom licu, te interakcijom sa sudionicima šetnje čini sudionike šetnje ujedno i sudionicima nekog povijesnog događaja.

U Strategiji se kao jedan od ključnih projekta spominje projekt „Interpretacijski baštinski centri i tematski parkovi“. Dobrom interpretacijom kulturne baštine potaknulo bi se turiste da razumiju prirodne i kulturne vrijednosti kojima svjedoče boravkom na nekom području i omogućilo bi se stvaranje veze između turista i mjesta u prirodi i tako se potaknulo bolje upravljanje i očuvanje prirode. To se može učiniti i npr. otvaranjem interpretacijskih centara, posjetiteljskih centara, muzeja, poučnih staza koje informiraju, vode i usmjeravaju posjetitelje, tematskih dječjih igrališta koji kroz elemente za igru privlače određene teme povezane s baštinom i identitetom mjesta te umjetničkim intervencijama u krajoliku. Na pojedinim mjestima na Konjičkoj turističkoj stazi na tablama bi se moglo naznačiti neke od legenda koje povezujemo s mjestima u Županiji kao i angažirati umjetnike za izradu skulptura (npr. skulptura Crne Kraljice na P. R. C.-u kod „Zakletog brega“).

Kao što je i jedan od ispitanika istaknuo, organizacija vožnja kočijama upotpunila bi turističku ponudu Županije.¹⁹ Osim korištenja konjskih zapreka za događaje poput vjenčanja i turističkih manifestacija, zaprežno bi se jahanje moglo uvrstiti u svakodnevnu turističku ponudu Županije uz mogućnost najma vozača sa zaprežnim kolima i konjima (primjerice u svrhu prosidbe), osobito tijekom događaja poput Božića, Valentinova i slično.

Kako su današnji turisti često vrlo aktivni i nije im dovoljno samo ponuditi smještaj, hranu i piće u kombinaciji s razgledavanjem prirodne i kulturne baštine naglasak svakako treba staviti na ono iskustveno, na pružanje emocije turistima i činjenje turista aktivnim sudionicima nekog povijesnog događaja. Kad bismo u turističku ponudu Županije uvrstili vožnju zaprežnim kolima oko lokacija poput Podravskog rekreacijskog centra uz dobar *storytelling*, odnosno legendu o „zakletom bregu“ i Crnoj Kraljici koja je tamo živjela, mogao bi se postići odličan turistički učinak. Također, mogle bi se organizirati i aktivnosti za djecu poput „Potrage za ključem“ gdje

¹⁹ Transkript drugog intervjua.

bi djeca tražila ključ koji je Crna Kraljica, prema legendi, progutala prije nego što se pretvorila u zmiju. Turisti vole dobru priču, a *storytelling* na području Županije, koliko se zna, nije zastupljen.

Kao jedna od zanimljivih aktivnosti koju bi se moglo povezati s projektom Konjičkih turističkih staza bila bi i organizacija lovnog jahanja nakon koje se može organizirati posjet jednoj od lovačkih kuća, poput primjerice Prenoćišta „Lovačka kuća“ u blizini sela Prnjavor kod Sokolovca. Nakon lova mogao bi se organizirati posjet jednoj od lovačkih kuća, poput primjerice Prenoćišta „Lovačka kuća“ u blizini sela Prnjavor kod Sokolovca koja osim mjesta za noćenje nudi ima i bogatu gastronomsku ponudu u kojoj bi turisti nakon lovnog jahanja mogli uživati.

Bilo bi dobro uložiti u tradicionalne smještajne kapacitete u blizini Konjičke turističke staze koji bi nudili tradicionalnu gastronomsku i enološku ponudu karakterističnu za ovo podneblje kao i aktivnosti s konjima poput turističkih obilazaka, tematskih šetnji, vožnje u zaprežnim kolima i sl. Kao primjer tradicionalnih smještajnih kapaciteta ovdje se može istaknuti Country house Repaš i Sunčano selo Jagnjedovec.

U sklopu manifestacija „Renesansni festival“ u Koprivnici i „Picokijada“ u Đurđevcu također se koriste konji u prikazu povijesnih događaja – napada Turaka na Koprivnicu i Đurđevac. Osim za prikazivanje povijesnih događaja, konji bi se zajedno sa zapregama mogli koristiti za turističke šetnje gdje bi se turistima pričale legende. U Koprivnici bi se tako turiste moglo odvesti do već spomenutog P. R. C.-a i gradskog parka za koje legenda kaže da su nekoć ispod bili podzemni tuneli Crne Kraljice koji su vodili do njezina dvorca na P. R. C.-u.

U Koprivnici se na Gradskim bazenima Cerine održava tzv. ljetni kamp, odnosno ljetni tečaj jahanja za djecu. Ljetni je kamp organiziran u suradnji sa Zajednicom sportskih udruga grada Koprivnice i Konjičkim klubom Koprivnica. Osim jahanja, sudionici kampa sudjeluju u sportskim aktivnostima. Aktivnosti ovog tipa trebalo bi njegovati, napraviti bolji marketing i ponuditi što više sadržaja, poput edukativnih radionica, društvenih igara i slično.

Izletište „Sunčano selo Jagnjedovec“ primjer je lokacije koju bi se moglo uključiti u turističko-izletničko putovanje konjima kao lokaciju na kojoj se izletnici mogu zaustaviti. Sunčano selo nudi prenoćište i hranu karakterističnu za taj kraj. Do imanja vodi asfaltirana cesta, a ono obuhvaća tradicionalne građevine iz prošlog stoljeća, igralište za razne sportove, vidikovac s pogledom na cijeli kraj, ribnjak, koral i gospodarske zgrade. Ovo je imanje na svečanosti u

Zagrebu 19. prosinca 2017. primilo važno nacionalno priznanje – Zlatnu povelju u kategoriji Poduzetnici u ruralnom turizmu u natječaju „Suncokret ruralnog turizma“ koji provodi udruga za turizam i ruralni razvoj “Klub članova Selo”²⁰ te nagradu Simply the Best u kategoriji Kultura 2017. godine.²¹ Bračni par Hećimović, vlasnici Sunčanog sela, u suradnji s mještanima Jagnjedovca sudjeluju u organizaciji manifestacije „Jagnjedovečka legenda“ koja uprizoruje naseljavanje Jagnjedovca, o kojoj je snimljen i kratkometražni dokumentarni film.²² Na sajmu se nude domaća jela i slastice i mogu se vidjeti stari zanati. Manifestacija je kasnije obogaćena biciklijadom. Isto bi se tako mogla obogatiti i primjerice konjskom utrkom ili natjecanjem. Ovakva bi se mjesta trebalo naznačiti na konjičkoj karti te bi ona trebala biti jedna od stanica prilikom turističkog putovanja konjima, i to ne samo tijekom održavanja kulturnih manifestacija.

U Koprivnici se od 1995. godine održava najveća županijska manifestacija posvećena poljoprivrednoj proizvodnji „Dani travnjaka“ u sklopu koje se, između ostaloga, održava i turnir u preponskom jahanju. Riječ je o turniru i utakmicama koje se boduju za Croatia Cup, a na turnir redovito pristižu natjecatelji iz svih krajeva Hrvatske, ali i susjednih zemalja.²³ Tako konjički sport može doprinijeti razvoju ruralnog turizma na području Županije.

Ovo su neke od ideja koje bi mogle pospješiti ovaj izvrsno osmišljen projekt čiji su razvojni potencijali veliki i koji ne bi trebalo dugo ostavljati u stagnaciji nego raditi na njegovu razvoju i unapređenju ovog oblika turizma na području Županije. Prilika za snaženje konjičkog turizma u Županiji i daljnji razvoj projekta „Konjičke turističke staze“ može biti novi javni poziv Ministarstva turizma i sporta raspisan temeljem Programa konkurentnosti turističkog gospodarstva, koje je s obzirom na izvanrednu situaciju vezanu uz pandemiju COVID-a 19 sredstva preusmjerilo na provedbu mjera za osiguravanje likvidnosti poduzetnicima u sektoru turizma, kao i sredstva iz fondova Europske unije.

3.4. Primjeri dobre prakse razvijanja konjičkog sporta

Postoji nekoliko dobrih primjera razvijanja konjičkog sporta koji bi mogli poslužiti kao nadopuna postojećim aktivnostima vezanima uz konjički sport ili primjer dobre prakse koji bi

²⁰ Sunčano selo Jagnjedovec primilo Zlatnu povelju U Natječaju „Suncokret ruralnog turizma“. Dostupno na: <https://www.suncanoselo.com/zlatna-povelja/> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

²¹ Sunčano selo Jagnjedovec dobitnik nagrade Simply the Best za 2017. godinu. Dostupno na: <https://www.suncanoselo.com/simply-the-best/> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

²² <https://hrtpriказuje.hrt.hr/hrt1/jagnjedovecka-legenda-1600931> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

²³ Konjički klub Koprivnica i ove godine organizira turnir u preponskom jahanju. Dostupno na: <https://epodravina.hr/konjički-klub-koprivnica-ove-godine-organizira-turnir-preponskom-jahanju/> (pristupljeno 8. lipnja 2021).

se moglo razvijati i u Koprivničko-križevačkoj županiji. Prvi primjer razvoja konjičkog sporta nalazi se u susjednoj Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Bjelovarsko-bilogorska županija centar je konjičkog turizma u Hrvatskoj i prva je u Hrvatskoj dobila međunarodno certificiranu konjičku stazu, „Bilogorsku konjičku turističku stazu“ dugu 90 kilometara na kojoj se nalazi 20-ak *horses welcome* punktova.²⁴ Turistička Zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije izradila je brošuru o konjičkom turizmu pod naslovom „Upoznajte i istražite bjelovarsko-bilogorski kraj na konju“ u kojoj se nalazi karta Bjelovarske konjičke staze koja prikazuje neke od znamenitosti toga kraja (Slika 4)²⁵, a osigurala je i bespovratna sredstva za edukaciju konjičkih turističkih vodiča. Na tom području djeluje deset vrlo aktivnih konjičkih udruga te isto toliko *horses welcome* agroturizama. Ova je županija ujedno je domaćin državnim i međunarodnim natjecanjima u daljinskom jahanju (*Endurance*), a početkom 2016. u suradnji s međunarodnom asocijacijom ENGEA-om osposobili su i prvih osam certificiranih vodiča za turističko jahanje. Ovakvi podatci svjedoče o tome kako se ulaganje u razvoj konjičkog turizma isplati.

Slika 4. Bilogorska konjička staza

Izvor: <http://turizam-bilogorabjelovar.com.hr/images/uploads/646/tzbbz-konjicki-turizam-hr.pdf> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

²⁴ Konjički turizam sve atraktivniji turistički adut Bjelovarsko-bilogorske županije. Dostupno na: <https://bbz.hr/vijesti/detaljnije/konjicki-turizam-sve-atraktivniji-turisticki-adut-bjelovarsko-bilogorske-zu> (pristupljeno 11. lipnja 2021).

²⁵ Upoznajte i istražite bjelovarsko-bilogorski kraj na konju. Dostupno na: <http://turizam-bilogorabjelovar.com.hr/images/uploads/646/tzbbz-konjicki-turizam-hr.pdf> (pristupljeno 11. lipnja 2021).

Sljedeći primjer dobre prakse razvijanja konjičkog sporta na koji se razvoj konjičkog sporta treba nadovezivati su aktivnosti koje poduzima Turistička zajednica Županije. Turistička Zajednica Koprivničko-križevačke županije bila je inicijatoricom projekta Klastera središnja Hrvatska „Certificiranje konjičkih turističkih staza“. To je prvi zajednički projekt koji su provodile četiri županijske turističke zajednice: Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Sisačko-moslavačka i Varaždinska. Cilj je projekta uspostava povezanih konjičkih turističkih staza kroz sve županije sudionice projekta kao novog turističkog proizvoda. U sklopu projekta na području Županije certificirano je stotinjak kilometara konjičkih turističkih staza. Projekt će se svake godine nadograđivati i unapređivati, a sve sa svrhom obogaćivanja turističke ponude.²⁶

I treći primjer koji se odlično nadovezuje na projekt „Turističkih konjičkih staza“ je inicijativa HSKT.HSKT u suradnji s konjičkim klubovima i OPG-ovima od 2007. godine održava Međužupanijski konjički maraton čiji je cilj promocija turističkih konjičkih staza i prikazivanje konjičkog turističkog potencijala te turističke ponude Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske županije.²⁷

Svi ranije navedeni primjeri ukazuju na to da konjički turizam u Koprivničko-križevačkoj županiji ima dobre temelje za razvoj i da mu treba posvetiti potrebnu pažnju.

²⁶ Županijski list, glasnik Koprivničko- križevačke županije (16/2021) https://kckzz.hr/wp-content/uploads/2021/04/zupanijski_list_16.pdf (pristupljeno 11. svibnja 2021).

²⁷ Održan 7. Međužupanijski konjički maraton. Dostupno na: <https://kckzz.hr/en/hrvatski-odrzan-7-meduzupanijski-konjicki-maraton/> (pristupljeno 19. lipnja 2021).

4. MATERIJALI I METODE

Primarni materijal za potrebe ovog rada dobiven je putem intervjua, a sekundarni na temelju literature. Prije provođenja intervjua s dvjema osobama koje se bave konjičkim djelatnostima na području Županije, nastojalo se utvrditi jesu li građani Koprivnice upoznati s projektom „Konjičke turističke staze“. Građanima Koprivnice postavljeno je pitanje: „Znate li da na području Koprivničko-križevačke županije postoji konjička turistička staza duljine oko 280 kilometara?“. Trideset nasumično odabranih ispitanika različite dobne, spolne i obrazovne strukture koji su se 6. kolovoza 2018. zatekli u centru grada Koprivnice, u središtu Županije, odgovorilo je na ovo pitanje.

Potom se nastojalo provjeriti postoji li suradnja osoba koje se bave konjičkim djelatnostima na području Županije s institucijama koje mogu pomoći razvoju konjičkog turizma i postoje li s njihove strane prijedlozi i ideje za poboljšanje ovog projekta. Dana 13. rujna 2018. godine provedena su dva polustrukturirana intervjua otvorenog tipa na namjernom uzorku od dvojice ispitanika. Intervju je proveden s dvjema osobama koje su već upoznate s projektom „Konjičke turističke staze“ i koji su u njemu sudjelovali. Obojica ispitanika aktivno sudjeluju u promicanju i razvoju konjičkog turizma na području Županije.

Prema Milasu (2005) *istraživački intervjui* je izvanredna i umjetno stvorena situacija koju inicira osoba koja vodi intervjui (intervjuer) kako bi prikupila informacije važne za neki istraživački problem vodeći pritom računa o znanstvenim zadaćama opisivanja, predviđanja i objašnjavanja. Za potrebe ovog rada provedena su dva intervjua, a odgovori dobiveni iz intervjua poslužili su kao primaran izvor za pisanje ovog rada.

Intervju se sastojao od sedam pitanja otvorenog tipa. Pitanja su poslana na adresu elektroničke pošte ispitanika, a ispitanici su na pitanja odgovarali pismeno. Cilj intervjua bio je utvrditi postoji li suradnja osoba koje se bave konjičkim djelatnostima na području Županije s institucijama koje mogu pomoći razvoju konjičkog turizma i postoje li s njihove strane prijedlozi i ideje za poboljšanje ovog projekta. Intervju je podijeljen na dio koji se odnosi na osobne podatke anketiranih, informiranost i poznavanje konjičkih staza te na onaj u kojemu se predlažu određena poboljšanja u razvoju konjičkog turizma u Županiji.

Odgovori ispitanika su transkribirani. Metoda transkripcije je gotovo doslovna (verbalni je sadržaj pročišćen), a čitava transkripcija dvaju intervjua priložena je na kraju ovog rada.

Sekundarni materijal za potrebe ovog rada dobiven je temeljem literature, koje je o konjičkom turizmu vrlo malo. Uglavnom je riječ o strategijama razvoja konjičkog turizma na području RH ili pojedinih županija. Temeljna literatura za pisanje ovog rada bila je knjiga *Konjički turizam* dr. sc. Mate Čačića na temelju koje je dan kratak povijesni prikaz razvoja konjičkog turizma i sporta.

5. REZULTATI I RASPRAVA

U ovom će poglavlju biti parafrazirani i analizirani odgovori koji proizlaze iz usmenog postavljanja pitanja trideset nasumično odabranih osoba te dvaju pismeno provedenih intervjua.

Prije provođenja intervjua nastojalo se provjeriti koliko su stanovnici Koprivnice, grada iz srca Županije, upoznati s projektom „Konjičke turističke staze“. Svi ispitanici odgovorili su da nisu čuli da na području Županije postoji konjička turistička staza duljine oko 280 kilometara. Štoviše, ostali su vrlo iznenađeni pitanjem, stoga daljnja pitanja o primjedbama i sugestijama nisu postavljena. Rezultati su poražavajući jer ako stanovnici grada u središtu Županije ne znaju za ovaj projekt, nemoguće je sudjelovati u promociji i gradnji ovog projekta te konjičkog turizma i sporta. Može se zaključiti da se nije dovoljno ulagalo u marketinšku promidžbu, čak ni onu besplatnu poput društvenih mreža. Ono što je također poražavajuće jest činjenica da je o ovom projektu napisano svega nekoliko šturih članaka te da je na internetu dostupno vrlo malo informacija o njemu. Projekt nema svoju mrežnu stranicu niti mu je posvećena ijedna stranica na društvenim mrežama. Na mrežnim stranicama Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije o tome se piše u svega nekoliko redaka. Informacije dostupne o projektu općenite su i nedostatne. Razvoju ovog projekta i konjičkog turizma i sporta na području Županije zasigurno ne ide u prilog ni čitava situacija izazvana pandemijom COVID-a 19 zbog koje je novac namijenjen za investicije preusmjeren za osiguravanje likvidnosti poduzetnika. Izgleda da je ovo temeljni problem kojem je potrebno pristupiti profesionalno i studiozno, tj. osmisлити i provesti program informiranja građana, dodatnu promidžbu pa i edukaciju, a onda i osmišljavanje kako sam sadržaj učiniti privlačnim, atraktivnim i dostupnim. Pitanje je kako se uopće može doći do potražnje kada tržište nije dovoljno ili uopće informirano o potencijalnom proizvodu. U rješavanje problema moraju biti uključene institucije poput Ministarstva turizma i sporta Republike Hrvatske, Hrvatske turističke zajednice i slično.

Nakon postavljanja pitanja kojim se nastojalo provjeriti znaju li stanovnici grada iz središta Županije da ovakav projekt postoji, provedena su dva intervjua s osobama koje su sudjelovale u projektu i koje se bave konjičkim aktivnostima na području Županije.

Prvi intervjuirani je Marijan Hlebić iz Miholjca, predsjednik Udruge „Potkalnički graničari“ koji se bavi ugostiteljstvom i rekreativnim jahanjem, a čija su velika strast konji. Nakon što je predstavio sebe i svoju djelatnost, postavljeno mu je pitanje „Što su konjičke staze u Koprivničko-križevačkoj županiji i gdje se točno nalaze?“. Istaknuo je da je udruga čiji je predsjednik prije nekoliko godina dobila sredstva od Županije te je s konjičkim klubom

„Bilogorski renđeri“ ucrtala potencijalnu stazu na području cijele Źupanije. Na pitanje moŹe li predloŹiti neku ideju o tome kako unaprijediti konjiĉki turizam na području Źupanije ovaj je ispitanik istaknuo da bi trebalo napraviti studiju i stupiti u kontakt s turistiĉkim agencijama, a potom snimiti sve ljepote Źupanije i napraviti dobar turistiĉki program i ponudu. Ispitanik smatra da bi se uvrštavanjem konjiĉke rute Źupanije u ponude drugih turistiĉkih agencija privuklo turiste. Na pitanje o tome surađuje li s nekim s ciljem unapređenja konjiĉkog turizma u Źupaniji i s kojim se problemima, ako je odgovor potvrđan, pritom u poslovanju susreće, kratko odgovara da ne surađuje ne iznoseći razloge zašto je tomu tako. Na pitanje o tome je li do sada sudjelovao u nekom projektu koji je povezivao konjiĉke staze i ruralni turizam odgovorio je da su bila organizirana projahivanja na kojima su se skupljali konjari s područja Sjeverozapadne Hrvatske te da se u tim projektima i projahivanjima pokazivala i sva turistiĉka i ugostiteljska ponuda, poput vinskih cesta, „Konjiĉke turistiĉke staze“ itd. Istaknuo je i maraton Bilogorskih renđera iz 3. rujna 2018. koji su jašili od Koprivnice do Ćabraja, a kojima su se mogli prikljuĉiti i ostali gosti. Na pitanje o tome kako Źupanija po pitanju konjiĉkog turizma stoji u odnosu na RH odgovorio je da turistiĉke zajednice podrŹavaju svaku konjiĉku manifestaciju organiziranu na području Źupanije te da imaju dosta projahivanja i manifestacija u koje su ukljuĉeni konji. Na pitanje o tome kako se konjiĉki turizam moŹe ukljuĉiti u izgradnju Źupanijskog brenda odgovorio je da bi trebalo biti više organiziranog projahivanja za turiste kako bi se vidjela ljepota Źupanije.

Iz prvog intervjua proizlazi da sudionik projekta „Konjiĉke turistiĉke staze“ nije zadovoljan njegovim razvojem i da je projekt u stagnaciji. Ono što prema njegovim rijeĉima nedostaje jest međuinstitucijska suradnja. Za poloŹaj konjiĉkog turizma Źupanije u odnosu na RH istaknuo je da na području Źupanije, za razliku od ostatka Hrvatske, postoji dosta manifestacija u koje su ukljuĉeni konji. Smatra da bi se konjiĉki turizam na području Źupanije mogao unaprijediti izradom studije, stupanjem u kontakt s turistiĉkim agencijama, snimanjem ljepota Źupanije te izradom dobrog turistiĉkog programa i ponude, no ne nudi konkretna rješenja o tome što bi ta ponuda mogla sadrŹavati.

Drugi intervjuirani, Davor Rajšel, vlasnik je OPG-a koji pruŹa usluge rekreativnog i turistiĉkog jahanja te za sebe kaŹe da je, koliko mu je poznato, jedini pravni subjekt koji se bavi pruŹanjem usluga ovakvog tipa. Uzgaja i dresira sportske toplokrvne konje koje priprema za goste koji nisu sportski jahaĉi i koji nuŹno nemaju iskustva u jahanju. Njegov OPG aktivno je ukljuĉen u razvoj konjiĉkog turizma na području Źupanije. Na pitanje o tome što su „Konjiĉke turistiĉke staze“ i gdje se nalaze ispitanik odgovara da je rijeĉ o projektu koji je HSKT osmislio u suradnji

s konjičkim klubovima te svima onima koji su svojim aktivnostima afirmirani u rekreativnom jahanju, turističkim seljačkim gospodarstvima, turističkim agencijama, hotelima, motelima i sl. S Ministarstvom turizma i sporta surađivao je na projektu „Konjičke turističke staze“, a za projekt ističe da on uključuje sve subjekte koji gostu mogu pružiti animaciju i gastronomsku ponudu. Opisuje podjelu staza na tri trase te ističe da su staze mapirane na GPS-u te da ih se može pratiti uz pomoć mobilne aplikacije. Intervjuirani upozorava da je potrebno razlikovati konjički turizam od klasičnih sportskih aktivnosti jer prvi uključuje više sadržaja u koji su uključeni konji i konjičke staze, a ujedno je i dostupniji različitim skupinama i profilima ljudi. Do sada su konjičkom stazom organizirana samo projahivanja, i to za one koji se isključivo bave konjima, dakle turistički je dio opet izostavljen. Spominje da je Alpe-Adriatours prva agencija koja je ponudila cjelovite trodnevne aranžmane na području Županije, no nije postojala velika potražnja. Na pitanje o tome da predloži neku ideju o unapređenju konjičkog turizma na području Županije predlaže uključivanje sportskih aktivnosti kao jednog od sadržaja u kojem bi gledatelji mogli uživati. Uz to predlaže pružanje usluga smještaja te pružanje gastronomske i ugostiteljske ponude. Predlaže i da se konjički turizam otvori prema širokom spektru korisnika usluga jahanja svih dobnih skupina. Hipoterapiju²⁸ smatra „gospodarski zanimljivom uslugom“, no nemoralnom ako se plaća jer bi, smatra, takav tip usluge trebao biti financiran iz drugih izvora primanja poput HZZO-a, sponzora i sl. Administraciju smatra zaprekom i uzrokom što nema dovoljno interesa za pružanje usluga rekreativnog jahanja te ističe da bi uvjeti i propisi trebali biti daleko fleksibilniji. Velikim problemom smatra činjenicu da ponude vlasnika i uzgajivača konja nisu subvencionirane poticajnim sredstvima te da bi to, ako bi se to promijenilo i ako bi se te ponude subvencionirale, povećalo interes za bavljenje ovim djelatnostima. Također ističe da dosad ni Županija ni RH nisu raspisale ni jedan javni poziv sa sredstvima koja bi ulagala u konjički turizam te da su poticajna sredstva Agencije za plaćanje u poljoprivredi usko definirana samo na uzgoj nekoliko autohtonih i hladnokrvnih pasmina, a nisu usmjerena prema tipskom korištenju grla. Kao još jednu od mogućnosti razvoja konjičkog turizma navodi potrebu razvoja aktivnosti u prirodi, vožnju u kočijama, fijakerima te razne manifestacije na kojima sudjeluju konji kao odličan oblik promocije. Na pitanje surađuje li s nekim s ciljem poboljšanja konjičkog turizma na području Županije odgovara da je suradnja na županijskoj razini sve ovo vrijeme bila na najvišoj razini uz punu podršku TZ Koprivničko-križevačke županije koja je uz nekoliko konjičkih klubova bila glavnim nositeljem provedbe projekta te je financirala sve troškove projekta. Na pitanje je li do sada sudjelovao u nekom

²⁸ Hipoterapija je oblik terapije koji u liječenju teškoća u kretanju koristi jahanje na konjima; jahaća terapija, terapija jahanjem.

projektu koji je povezivao konjičke staze i ruralni turizam kaže da ne samo da je sudjelovao s vlastitim OPG-om te Konjičkim klubom „Bilogorski renđeri“ u nekom projektu koji je uključivao konjičke staze i ruralni turizam već je bio i inicijator i kreator projekta „Konjičke turističke staze“ na području Županije. Na pitanje o tome kako Županija, kada je o konjičkom turizmu riječ, stoji u odnosu na ostatak Hrvatske odgovara da je Županija razvijeniya u konjičkom turizmu u usporedbi s ostalim županijama te da je imala prvi pilot-projekt konjičkog turizma upravo formiranjem projekta „Konjičke turističke staze“ i pružanjem turističkih usluga jahanja. Kada je o razvoju konjičkog turizma riječ, za Županiju kaže da je trenutno u stagnaciji. Na pitanje o tome kako se konjički turizam može uključiti u izgradnju županijskog turističkog brenda kaže da ovaj oblik turizma može jako dobro povezati enološku, gastronomsku i smještajnu ponudu te da Županija zbog svojih ljepota može postati prepoznatljivim brendom, no da su za to potrebne investicije, npr. jača medijska popraćenost događaja poput Country vikenda na jezeru Šoderica te da je potrebna međuinstitucijska suradnja da bi se takvo što ostvarilo. Kaže da ovaj projekt zahtijeva snažnu logističku i marketinšku potporu, a kao jedan od problema pri provođenju ovog projekta istaknuo je administrativne zapreke, uvjete i propise koji odbijaju potencijalne pružatelje usluga rekreativnog jahanja od bavljenja tom aktivnosti. Tu je i nepostojanje subvencioniranja ponuda vlasnika i uzgajivača konja poticajnim sredstvima koja bi olakšala poslovanje pružateljima ovog tipa usluga te one koji o tome razmišljaju potaknula da se bave ovim djelatnostima, kao i nepostojanje javnih poziva za ulaganje u konjički turizam.

Iz provedenih intervjua zaključuje se da i oni koji su konkretno uključeni u projekt „Konjičke turističke staze“ nisu u potpunosti zadovoljni njime. Za sada neke turističke agencije u svojoj ponudi nude ovaj turistički proizvod, ali to je nedostatno da bi ova turistička atrakcija postala brendom Županije. Kao što je rečeno u jednom od intervjua, stječe se dojam da su konjičke staze oformljene isključivo za uski krug ljudi koji se bave konjima.²⁹ U tom je slučaju čitav projekt neisplativ i nije čudno da stagnira. Vlasnici OPG-ova uviđaju da nitko ne posvećuje dovoljno truda da ovaj hvalevrijedan projekt i odličan turistički proizvod zaživi i bude ekonomski isplativ i koristan. Sredstva, poticaji i subvencije ne postoje, a djelatnost s konjima kompleksna je i zahtjevna. Upućeni vjeruju da je ključna upravo suradnja između uzgajivača konja i OPG-ova, seljačkih turističkih domaćinstava i svih drugih čimbenika (Herić, 2004). Također, promocija konjičkog turizma mora biti višegodišnja i stalna, a ne povremena i oskudna, no problem je u tome što i za potražnju koja sada postoji nema dovoljno subjekata

²⁹ Transkript drugog intervjua.

koji mogu pružiti cjelovite usluge za ovaj pravac u turizmu. Sredstva i poticaji ne pristižu. Glavno je pitanje kako potpomognuti upravo one koji žele sudjelovati u promociji konjičkog turizma te kako im omogućiti profesionalce i sredstva kojima bi se onda plasirao cijeli paket usluga vezanih uz konjičke staze i konjički turizam.

6. ZAKLJUČAK

Prirodne ljepote Hrvatske, njezina bogata kulturna, gastronomska i enološka ponuda i donekle razvijen ruralni i događajni turizam stvaraju okvir za razvoj konjičkog turizma. Konjički turizam ima veliki razvojni potencijal na području Koprivničko-križevačke županije. Županija je nekoć bila vodeća u ovom obliku turizma, dok danas njezini potencijali nisu iskorišteni u potpunosti. Projekt „Konjička turistička staza“ može poslužiti za brendiranje konjičkog turizma, ali potrebno je cjelovitije ulaganje u projekt i njegovo proširenje dodatnim sadržajima i uslugama vezanima uz konjički turizam.

Da bi se projekt razvijao, potrebno je najprije puno intenzivnije informirati javnost o njegovu postojanju i aktivnostima koje se u sklopu projekta provode. Vrlo je malo članaka o projektu, a informacije dostupne na internetu oskudne su i općenite. Ne postoji mrežna stranica posvećena projektu niti projekt ima svoju stranicu na društvenim mrežama. Marketinška je promidžba nedostatna i tu su potrebna ozbiljnija financijska ulaganja. Iz pitanja koje je prije provođenja intervjua postavljeno trideset nasumično odabranih polaznika proizlazi da lokalno stanovništvo uopće nije informirano o postojanju projekta „Konjičke turističke staze“.

Iz prvog intervjua proizlazi da sudionik projekta „Konjičke turističke staze“ nije zadovoljan odvijanjem projekta i realizacijom aktivnosti na projektu. Ispitanik ukazuje na to da projekt stagnira i da nedostaje međuinstitucijska suradnja. Iako Županija, što se razvoja konjičkog turizma tiče, stoji bolje u odnosu na ostatak Hrvatske, ipak nije dovoljno iskoristila svoje razvojne potencijale.

U drugom intervjuu ispitanik ističe potrebu za snažnom logistikom i marketingom, a kao jedan od problema istaknute su i administrativne zapreke koje odbijaju potencijalne pružatelje usluga rekreativnog jahanja. Također je istaknuto da ne postoji subvencioniranje ponude vlasnika i uzgajivača konja. Intervjuirani ističe da je potrebno povezati gastronomsku, enološku i smještajnu ponudu. Lokalno bi stanovništvo sa svojim proizvodima i uslugama svakako trebalo uključiti u projekt „Konjičke turističke staze“, a na karti staze mogla bi se naznačiti sva gastronomska i enološka ponuda te ponuda smještaja na području Županije.

U Strategiji razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine konjički se turizam i „Konjička turistička staza“ ne spominju ni jednom riječju. Ono što je u Strategiji naglašeno, a čega u Županiji zaista nedostaje svakako je „pružanje doživljaja turistima“. Tu je ključna dobra interpretacija kulturne baštine. Izgradnja interpretativnih centara, održavanje tematskih šetnji koje se povezuju s lokalnim legendama, izgradnja tematskih staza i sl. mogu se organizirati i

urediti tako da ih je moguće obići na konju. Da bi se takve šetnje mogle održati, potrebno je educirati konjičke turističke vodiče za vođenje konjičkih turističkih šetnji kojima bi turistima bile prikazane kulturno-povijesne zanimljivosti Županije. Povezivanje projekta s aktivnostima poput lovnog jahanja, organizacije turističke vožnje zaprežnim kolima ili pak turističko-izletničkog putovanja konjima obogatio bi se sadržaj projekta. Turisti 21. stoljeća ne žele samo promatrati, oni žele i sudjelovati. Jahanje uz razgled prirode više nije dovoljno za konjički turizam, već aktivno sudjelovanje u nekom povijesno osmišljenom događaju i povezivanju s lokalnim stanovništvom. U tom smislu postoje nebrojene mogućnosti u Koprivničko-križevačkoj županiji koje bi unaprijedile ne samo konjički turizam i turizam općenito, već bi izgradile identitet područja koji bi se na taj način mogao brendirati i tako donijeti multiplikativnu korist za ovaj kraj.

7. LITERATURA

1. Čačić, M. (2012): Konjički turizam, Agro lider d. o. o., Zagreb.
2. Herić, V. (2004): Početnica za uzgajivače konja, Zagreb.
3. Jakovinac, M., Caput-Jogunica, R., Ramljak, J. (2014): Pilot istraživanje o mogućnostima razvoja konjičkog turizma u Hrvatskoj, *Stočarstvo* 67 (4), 137–145.
4. Mihevc, Z. (2016): Turistička perspektiva jezera Šoderica. *Podravina* 15 (29), 82–91.
5. Milas, G. (2005): Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima, Naklada Slap, Jastrebarsko.
6. Novelli, M. (ur.) (2005): Niche Tourism: Contemporary issues, trends and cases, Routledge, Velika Britanija.
7. Organisation for Economic Cooperation and Development (1994): Tourism Strategies and Rural Development Organisation – General Distribution, Paris.
8. Tubić, D. (2019): Ruralni turizam: od teorije do empirije, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, Virovitica.
9. Turinski, M. (2012): GIS analiza razvoja biciklističkih staza koprivničkog kraja, *Podravski zbornik* 38, 20–33.

Mrežni izvori

1. Autohtona – Hrvatska stranka prava. Dostupno na: <http://www.hrvatskipravasi.hr/koprivnica.php> (pristupljeno 1. prosinca 2018).
2. Bilogorski renderi. Dostupno na: <http://www.bilogorskirenderi.hr/index.php/fotogalerija/image?view=image&format=raw&type=orig&id=39> (pristupljeno 21. kolovoza 2018).
3. Country vikend na Šoderici. Dostupno na: <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr/manifestacije-dogadanja/country-vikend-na-soderici/> (pristupljeno 11. kolovoza 2021).
4. *Equestrian activity* definition. Dostupno na: <https://www.lawinsider.com/dictionary/equestrian-activity> (pristupljeno 4. lipnja 2021).
5. Godina dana od otvorenja Turističke konjičke staze. Dostupno na: <https://kckzz.hr/en/godina-dana-od-otvorenja-turisticke-konjicke-staze/> (pristupljeno 11. lipnja 2021).

6. Gospodarstvo Koprivničko-križevačke županije. <https://www.hgk.hr/zupanijska-komora-koprivnica/gospodarstvo-koprivnicko-krizevacke-zupanije> (pristupljeno 22. svibnja 2021).
7. Horse-trail. Dostupno na: <https://www.thefreedictionary.com/horse-trail> (pristupljeno 4. lipnja 2021).
8. Konjička turistička staza. Dostupno na: <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr/interaktivne-karte/konjicka-turisticka-staza/> (pristupljeno 22. svibnja 2021).
9. Konjički klub Galop Team. Dostupno na: <https://www.moja-djelatnost.hr/pansion-za-konje-skola-jahanja-koprivnica/konjicki-klub-galop-team/MMxq1Bbl> (pristupljeno 9. lipnja 2021).
10. Konjički klub Koprivnica i ove godine organizira turnir u preponskom jahanju. Dostupno na: <https://epodravina.hr/konjicki-klub-koprivnica-ove-godine-organizira-turnir-preponskom-jahanju/> (pristupljeno 8. lipnja 2021).
11. Konjički klub Koprivnica. Dostupno na: <https://www.moja-djelatnost.hr/konjicki-klub-koprivnica/konjicki-klub-koprivnica/MMxv1QOt> (pristupljeno 9. lipnja 2021).
12. Konjički klub Podravina. Dostupno na: <https://www.companywall.hr/HomeNew/ReCaptchaInfo?urlBack=%2Ftvrka%2Fkk-podravina%2FMMIYa8xC%2Fosnovno> (pristupljeno 9. lipnja 2021).
13. Konjički sport. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33024> (pristupljeno 4. lipnja 2021).
14. Konjički turizam sve atraktivniji turistički adut Bjelovarsko-bilogorske županije. Dostupno na: <https://bbz.hr/vijesti/detaljnije/konjicki-turizam-sve-atraktivniji-turisticki-adut-bjelovarsko-bilogorske-zu> (pristupljeno 11. lipnja 2021).
15. Održan 7. Međuzupanijski konjički maraton. Dostupno na: <https://kckzz.hr/en/hrvatski-odrzan-7-meduzupanijski-konjicki-maraton/> (pristupljeno 19. lipnja 2021).
16. Otvorena županijska turistička konjička staza. Dostupno na: <https://kckzz.hr/otvorena-zupanijska-turisticka-konjicka-staza/> (pristupljeno 22. svibnja 2021).
17. Rekreativsko i terapijsko jahanje. Dostupno na: <https://visitdjurdjevac.hr/rekreativsko-jahanje/> (pristupljeno 9. lipnja 2021).
18. Strategija razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine. Dostupno na: <http://koprivnica.hr/wp-content/uploads/2014/01/Strategija-razvoja-turizma-grada-Koprivnice-i-okolice-do-2025.-godine-2.pdf> (pristupljeno 9. lipnja 2021).

19. Sunčano selo Jagnjedovec dobitnik nagrade Simply the Best za 2017. godinu.
Dostupno na: <https://www.suncanoselo.com/simply-the-best/> (pristupljeno 9. lipnja 2021).
20. Sunčano selo Jagnjedovec primilo Zlatnu povelju U Natječaju „Suncokret ruralnog turizma“. Dostupno na: <https://www.suncanoselo.com/zlatna-povelja/> (pristupljeno 9. lipnja 2021).
21. Upoznajte i istražite bjelovarsko-bilogorski kraj na konju. Dostupno na: <http://turizam-bilogorabjelovar.com.hr/images/uploads/646/tzbbz-konjicki-turizam-hr.pdf> (pristupljeno 9. lipnja 2021).
22. Zemljopisni podaci. Dostupno na: <https://kckzz.hr/o-zupaniji/zemljopisni-podaci> (pristupljeno 22. svibnja 2021).
23. Županijski list, glasnik Koprivničko- križevačke županije (16/2021)
https://kckzz.hr/wp-content/uploads/2021/04/zupanijski_list_16.pdf (pristupljeno 11. svibnja 2021).

8. PRILOZI

Transkript prvog intervjua

1. Možete li ukratko predstaviti sebe i svoju djelatnost?

Zovem se Marijan Hlebić. Živim u Miholjcu. Predsjednik sam Udruge „Potkalnički konjari“. Bavim se ugostiteljstvom. Velika su mi strast konji. Svi moji prijatelji i ja bavimo se rekreativnim jahanjem.

2. Što su konjičke staze u Koprivničko-križevačkoj županiji i gdje se točno nalaze?

Prije nekoliko godina dobili smo sredstva od Županije te s Konjičkim klubom „Bilogorski renderi“ uctali potencijalnu stazu na području cijele Županije. Obuhvatili smo gotovo cijeli potkalnički kraj, Kalnik, okolicu Križevaca te sav teritorij prema zelinskoj strani. „Bilogorski renderi“ s „Đurđevačkim graničarima“ specificirali su stazu na strani Đurđevca, Bilogore i Koprivnice.

3. Biste li mogli predložiti neku ideju da se unaprijedi konjički turizam u Koprivničko-križevačkoj županiji?

Staze su odrađene, to je ono bitno. Trebali bismo napraviti studiju i stupiti u kontakt s turističkim agencijama. Zatim snimiti sve ljepote našeg kraja i napraviti dobar turistički program i ponudu. Uvrštavanjem konjičke rute naše županije u ponude drugih turističkih agencija privukli bismo turiste i u naš (kopneni) kraj.

4. Suradujete li s nekime s ciljem poboljšanja konjičkog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji? Ako suradujete, koji se problemi javljaju u Vašem poslovanju?

Ne surađujemo.

5. Jeste li do sada sudjelovali u nekom projektu koji je povezivao konjičke staze i ruralni turizam? Zašto?

Organizirana su bila projahivanja na kojima se skupljaju konjari sa svih strana Sjeverozapadne Hrvatske. U tim projektima i projahivanjima pokazuje se sva turistička i ugostiteljska ponuda. Obuhvaćaju se sve vinske ceste, konjičke staze, itd. Bilogorski su renderi nedavno, 3. rujna 2018., imali maraton. Tada su jašili od Koprivnice do Čabraja na seosko imanje obitelji Rakić. Jašilo se po konjičkoj stazi, a mogli su se priključiti i ostali gosti.

6. Kada je riječ o konjičkom turizmu, kako Koprivničko-križevačka županija stoji u odnosu na Republiku Hrvatsku?

Turističke zajednice podržavaju svaku konjičku manifestaciju koja je organizirana u našem kraju. Imamo dosta projahivanja i manifestacija u koja su uključeni konji, za razliku od ostatka Hrvatske.

7. Na koji se način konjički turizam može uključiti u izgradnju županijskog turističkog brenda?

Konjički bi turizam trebao biti bolje prepoznatljiv u Županiji, a tu su onda i konjičke staze. Trebalo bi biti više organiziranog projahivanja za turiste po konjičkim stazama kako bi se vidjele ljepote našeg kraja. Turistima se ima što pokazati, samo nema turista. Nitko si nije dao ni truda ni vremena da bi se to ostvarilo.

Transkript drugog intervjua

1. Možete li ukratko predstaviti sebe i svoju djelatnost?

Ja sam Davor Rajšel. Vlasnici smo OPG-a koji se sa svojim registriranim djelatnostima bavi i pružanjem usluga rekreativnog i turističkog jahanja. Koliko nam je poznato iz registra gospodarskih djelatnosti Koprivničko-križevačke županije, za sada smo jedini pravni subjekt koji se bavi pružanjem usluga takvog tipa. Raspoložemo sa sportskim, toplokrvnim konjima, koje držimo u uzgoju nekoliko godina. Ciljanom dresurom konje pripremamo upravo za goste koji nisu sportski jahači i bez posebnih znanja ili iskustava u jahanju. OPG ima svoje štale za smještaj šest konja na imanju u Donjoj Velikoj, općina Sokolovac. To je prostor koji je ruralno nerazvijen, a obiluje prirodnim ljepotama tipičnima za bilogorsko brdsko područje. Djelujemo desetak godina i aktivno smo uključeni u razvoj konjičkog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji, kao posebnog i specifičnog oblika djelatnosti, i to kroz razne oblike turističkih promocija, manifestacija, popunjavanja sadržaja drugih turističkih seljačkih gospodarstava i sl.

2. Što su konjičke staze u Koprivničko-križevačkoj županiji i gdje se točno nalaze?

„Konjičke turističke staze“ projekt su koji su u Republici Hrvatskoj osmislili Hrvatski savez konjičkog turizma (HSKT), nacionalno udruženje konjičkih klubova, te oni koji su sa svojim aktivnostima afirmirani u rekreativnom jahanju, turističkim seljačkim gospodarstvima, turističkim agencijama, hotelima, motelima i sličnim pravnim subjektima, a koji su na bilo koji

način zainteresirani da uz svoje redovne sadržaje uključuju ponudu rekreativnog jahanja. Svojevremeno smo bili i inicijatori osnivanja HSKT-a, čiji sam predsjednik bio u četverogodišnjem mandatu. Imao sam priliku surađivati s najvišim instancama Ministarstva turizma oko izrade projekta „Konjičke turističke staze“. Pilot-projekt započet je upravo u Koprivničko-križevačkoj županiji gdje su i provedene cjelovite i legitime turističke konjičke staze s ishođenim suglasnostima svih pravnih subjekata koji su sudjelovali u realizaciji projekta, a među ostalima uključuju privatne uzgajivače konja, atraktivne prirode i kulturološke znamenitosti našeg kraja, turistička seljačka gospodarstva, vinske ceste i sl. Dakle, uključuje sve one subjekte koji na bilo koji način mogu pružati gostu-jahaču animaciju i gastronomsku ponudu. Staze su podijeljene na tri županijske regije međusobno se povezujući i šireći sa svojim pravicima prema susjednim županijama. Tako postoji prigorsko- kalnička trasa, podravsko-bilogorska trasa i đurđevačka trasa. Staze su mapirane na GPS-u: mogu se putem posebne aplikacije pratiti i navoditi uz pomoć mobilnih uređaja te su označene odgovarajućim putnim smjerokazima. Sam projekt vrlo je kompleksan i zahtijeva vrlo snažnu logističku i marketinšku potporu te uključivanje turističkih zajednica i turističkih agencija. Pravni subjekti, nositelji usluga, usluge naplaćuju putem turističkih agencija ili direktno. Alpe-Adriatours prva je agencija koja je ponudila cjelovite trodnevne aranžmane na našem području, ali do sada nismo imali ozbiljnijih rezultata. Naša županija ostala je tako prvi pilot- projekt u RH, a rad na cjelovitom umreženju svih županija nije do kraja proveden.

3. Biste li mogli predložiti neku ideju da se unaprijedi konjički turizam u Koprivničko-križevačkoj županiji?

Sportske aktivnosti mogu biti jedan od sadržaja konjičkog turizma, s aspekta gledatelja, pružanja smještaja, gastronomske i ugostiteljske ponude, međutim, bitno je odvojiti konjički turizam kao gospodarsku i turističku djelatnost od klasičnih sportskih aktivnosti. Konjički turizam mora biti otvoren prema širokom spektru korisnika usluga jahanja ili samo druženja s konjima, i to od one najmlađe populacije do najstarije. Hipoterapija³⁰ oblik je djelatnosti koji je također gospodarski zanimljiv, ali s mojeg aspekta nije moralan ako se usluge naplaćuju. Takve aktivnosti moraju biti financirane iz drugih izvora primanja (HZZO, sponzori i sl.) te

³⁰ Na Hrvatskom jezičnom portalu hipoterapija je definirana kao „terapija koja u liječenju teškoća u kretanju koristi jahanje na konjima; jahaća terapija, terapija jahanjem“ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fVxkWBM%3D&keyword=hipoterapija (pristupljeno 22. svibnja 2021). Riječ je o posebnom obliku psihoterapije na neurološkoj osnovi koju izvodi fizioterapeut koji je stekao dodatna znanja iz područja psihoterapije. U svrhu postizanja terapijskog učinka koriste se trodimenzionalni pokreti konja <https://www.ritamskonjem.com/hipoterapija/> (pristupljeno 22. svibnja 2021).

zahtijevaju drugačiji stručni pristup, licence i sl. Administrativne zapreke čest su uzrok tome da u RH nemamo dovoljno interesa za pružanje usluga rekreativnog jahanja. Uvjeti i propisi moraju biti daleko fleksibilniji. Veliki je problem što ponude vlasnika i uzgajivača konja, *de facto* i pružatelja usluga, nisu subvencionirane poticajnim sredstvima koja bi olakšala poslovanje i ostatak dohotka, a time i proširila interes bavljenja ovim djelatnostima (jer ulagačka su sredstva vrlo velika, a djelatnost kompleksna i zahtjevna). Do sad ni Županija ni RH nisu raspisale niti jedan javni poziv sa sredstvima koja bi ulagala u ovaj rukavac kontinentalnog turizma. Poticajna sredstva Agencije za plaćanje u poljoprivredi usko su definirana samo na nekoliko autohtonih i hladnokrvnih pasmina, i to s uzgojnog aspekta, ali nisu usmjerena i prema tipskom korištenju grla. Institucijama bi trebalo biti važno za koju se namjenu ta grla koriste i hoće li tako poticati držanje toplokrvnih pasmina namijenjenih pružanju turističkih usluga. Također, potrebno je razvijati aktivnosti u prirodi, vožnju kočijama, fijakerima, razne manifestacije na kojima sudjeluju konji kao odličan oblik promocije. Postoje brojni nedostaci koje naša strategija razvoja turizma nije prepoznala i zbog čega uvelike zaostajemo u zemljama našeg okruženja koje upravo iz ovakvog oblika turizma dobivaju i više od 10 % ukupnog turističkog prihoda.

4. Suradujete li s nekime s ciljem poboljšanja konjičkog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji? Ako suradujete, koji se problemi javljaju u Vašem poslovanju?

Smatram da je suradnja među uzgajivačima konja i OPG-ovima, seljačkim turističkim domaćinstvima i svim drugim čimbenicima osnovni ključ uspjeha. Suradnja na županijskoj razini sve je ovo vrijeme bila na najvišoj razini, uz punu podršku posebno Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije koja je u našoj sredini, uz nekoliko najvažnijih konjičkih klubova, bila osnovnim i glavnim nositeljem provedbe projekta te je financirala sve troškove projekta. Promocija konjičkog turizma mora biti višegodišnja i stalna i ne smije biti povremena ili sezonska, a određena sredina mora biti prepoznatljiva u ponudi baš po ovom obliku sadržaja. Probleme vidimo, opet, u nedostatnom financiranju promocije, aktivnijem uključivanju pružatelja usluga, subvencioniranju i poticajima.

5. Jeste li do sada sudjelovali u nekom projektu koji je povezivao konjičke staze i ruralni turizam? Zašto?

Da, sudjelovali smo i kao OPG i s Konjičkim klubom „Bilogorski renđeri“. Ne samo da smo sudjelovali, nego smo bili inicijatori i kreatori turističkih Konjičkih staza na području

Koprivničko-križevačke županije. Konjičke smo staze stvarali po ugledu na razne koncepcije kakve imaju razvijene zapadne zemlje kao što je Austrija, Mađarska, Italija i Slovenija, a koje prihoduju značajna sredstva konjičkim stazama i tim rukavcem turizma. Osnovni koncept Konjičkih staza osmišljen je tako da povezuje turistička seljačka gospodarstva, uzgajivače konja, turističke destinacije, prirodne znamenitosti, kulturološke znamenitosti našeg kraja, a uglavnom se protežu kroz prirodni krajobraz i ruralne sredine.

6. Kada je riječ o konjičkom turizmu, kako Koprivničko-križevačka županija stoji u odnosu na Republiku Hrvatsku?

Naglašavam da moramo bitno razlikovati konjički sport od konjičkog turizma. Naša je Županija ipak razvijenija od drugih županija u konjičkom turizmu. Ona je imala prvi pilot-projekt konjičkog turizma, osnivanjem upravo Konjičkih turističkih staza i pružanjem turističkih usluga jahanja koje ne spadaju u sport. Naša je županija dogurala jako daleko, a trenutno jako stagniramo, iako smo se prvi u Hrvatskoj razvili u tom vidu turizma. Sustavno organiziranje konjičkog turizma postojalo je samo ovdje, u našoj županiji. Za to su zaslužni HSKT i Konjički klub „Bilogorski renđeri“. Započeli smo puno i otišli daleko, a stagniramo jer u Županiji ne postoji dovoljno subjekata koji bi to organizacijski bili sposobni nositi na svojim leđima.

7. Na koji se način konjički turizam može uključiti u izgradnju županijskog turističkog brenda?

Konjički se turizam izuzetno dobro može uključiti u sve plasmane turističkih ponuda jer je izuzetno atraktivan. Baš zato što može povezati vinarsku, gastronomsku hotelijersku priču i kapacitete privatnog smještaja treba se raditi na njemu. To je elitni oblik turizma u svijetu. Takva ponuda privlači goste visokih platežnih sposobnosti. Konja nije jeftino iznajmiti, a konjičke se rute mogu brendirati. Tako naša županija, zbog svojih prirodnih obilježja, može biti prepoznatljiv brend po konjima, ali mora u to investirati. Npr. i Country vikend trebao bi biti marketinški jače popraćen te medijski popularniji. U ovom trenutku sve je ostalo u zatvorenom okviru, ali opet se vraćamo na to da se moraju uključiti neke institucije koje to mogu „gurati dalje“. Sami OPG-ovi preslabi su da bi to napravili.

SAŽETAK

Cilj ovog rada je utvrditi potencijale projekta „Konjičke turističke staze“, konjičkog turizma i konjičkog sporta u Koprivničko-križevačkoj županiji. Za projekt se pokazalo da nije dovoljno marketinški promoviran, za njega ne postoji razvojna strategija niti je uključen u razvojnu strategiju grada Koprivnice. Rezultati dvaju intervjua provedenih s dvjema osobama koje su sudjelovale u projektu „Konjičke turističke staze“ pokazali su da projekt stagnira, da su marketinška ulaganja u projekt nedostatna te da razvojni potencijali Županije nisu dovoljno iskorišteni. U radu su predloženi potencijali projekta „Konjičke turističke staze“ povezivanjem primjera dobre prakse i novim idejama koje su utemeljene u lokalnoj kulturnoj baštini a koji bi mogli postati okosnicom razvoja konjičkog turizma na području Županije.

Ključne riječi: *konjički turizam, konjička turistička staza, razvojni potencijali, Koprivničko-križevačka županija*